REWALORYZACJA ZABYTKOWEGO PARKU W MOSZCZENICY

DZIAŁKA NR EW. 854/1, 853/5 OBRĘB MOSZCZENICA

JEDNOSTKA EWIDENCYJNA: MOSZCZENICA

IMIĘ I NAZWISKO INWESTORA ORAZ JEGO ADRES	GMINA MOSZCZENICA UL. KOSOWSKA 1 97-310 MOSZCZENICA
JEDNOSTKA PROJEKTOWA	Pracownia Architektury Krajobrazu ul. Sadowa 20A/20 97-300 Piotrków Trybunalski
ETAP PROJEKTU	**PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU**
DATA	SIERPIEŃ 2018

http://www.dawnypiotrkow.pl/picture.php?/11418/category/okolica

Imię i nazwisko projektanta	Podpis
inż. Andrzej Wierzbowski	
arch kraj. mgr inż. Anna Wierzbowska	

EGZEMPLARZ:

SPIS ZAWARTOŚCI OPRACOWANIA:

I. OPIS DO PROJEKTU ZAGOSPODAROWANIA REWALORYZACJI ZABYTKOWEGO PARKU W MOSZCZENICY DZ. NR EW. 854/1, 853/5 OBRĘB MOSZCZENICA

1. Przedmiot inwestycji str. 3
2. Podstawa opracowania str. 4
3. Opis stanu istniejącego str. 4
4. Opis stanu projektowanego str. 5
5. Warunki obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji str. 6
6. Warunki ochrony zdrowia ludzi, środowiska, przyrody, krajobrazu str. 6
7. Warunki ochrony dziedzictwa kulturowego zabytków oraz dóbr kultury współczesnej str. 7
8. Ustalenia dotyczące granic i sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie str. 7
9. Obszar oddziaływania inwestycji str. 7
10. Opinia geotechniczna str. 7
11. Dostępność terenu dla osób niepełnosprawnych str. 7

Oświadczenie projektanta str. 8

BIOZ str. 9

II. INFORMACJE DODATKOWE WYNIKAJĄCE Z FAKTU WPISANIA TERENU DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Położenie obiektu str. 14
2. Analiza historyczna str. 15
3. Analiza historycznej kompozycji założenia str. 20
4. Analiza przekształceń układu przestrzennego założenia str. 22

Uprawnienia projektanta

Wpis do właściwej izby

Zał Nr 1 Opinia geotechniczna

RYS. Z-01 PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU

I. OPIS DO PROJEKTU ZAGOSPODAROWANIA ZABYTKOWEGO PARKU W MOSZCZENICY DZ. NR EW. 854/1, 853/5 OBRĘB MOSZCZENICA

1. Przedmiot inwestycji

Przedmiotem zamówienia jest opracowanie projektu pn. „Rewaloryzacja zabytkowego parku w Moszczenicy".

1.1. Zakres całego zamierzenia inwestycyjnego:

Budynki i budowle:

- budowa wewnętrznego układu komunikacyjnego – budowa, przebudowa istniejącego układu komunikacyjnego, likwidacja przedeptów, poprowadzenie ścieżek o nawierzchni naturalnej charakterystycznych dla parków krajobrazowych, remont nawierzchni z bruku kamiennego, budowa mostka (kładka dla pieszych).

Mała architektura

- zakup i montaż urządzenia napowietrzającego wodę w stawie,
- zakup, ustawienie i montaż: ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych,

Branża sanitarna

Renowacja istniejącego układu wodnego polegająca na :

- odbudowie rowu odwodnieniowego,
- budowie przepustu,
- wykonaniu prac konserwacyjnych na stawie zgodnie z projektem branżowym.

Branża elektryczna

Zakres opracowania obejmuje:

1) budowę oświetlenie parku,

2) budowę monitoringu,

3) budowie wewnętrznej instalacji energetycznej zasilającej urządzenie natleniające wodę w stawie

Branża zieleń

- gospodarka istniejącym drzewostanem,
- nasadzenia drzew i krzewów ,
- nasadzenia trwałej roślinności zielnej (runo parkowe),
- renowacja trawników.

2. Podstawa opracowania

Dokumentację wykonano w oparciu o:

- umowę Zamawiającego z jednostką projektową,
- koncepcję zagospodarowania parku wykonaną przez jednostkę autorską -2018r.
- mapę sytuacyjno-wysokościową w skali 1:500 do celów projektowych,
- decyzję o ustaleniu lokalizacji celu publicznego,
- wytyczne i uzgodnienia z Inwestorem,
- wytyczne Konserwatorskie,
- wytyczne branżowe od gestorów sieci,
- oględziny na terenie objętym opracowaniem,
- bibliografia.

3. Opis stanu istniejącego

Park w Moszczenicy zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości. Ma kształt wielokąta.

Granice terenu stanowią:

- od wschodu – droga, za którą znajduje się teren Gimnazjum Publiczne, Posterunek Policji, obiekty usługowe i handlowe,

- od południa graniczy z działką nr ew. 854/2 na której zlokalizowany jest budynek dworu oraz terenami dawnej zabudowy folwarcznej i polami uprawnymi,

- od zachodu do parku przylegają ogródki działkowe i łąki,

- od północy granicę wyznacza ul. Dworcowa.

Powierzchnia terenu opracowania wynosi ok. 9,6752ha, w tym wody 2,6590ha.

Na terenie działek objętych opracowaniem brak obiektów kubaturowych. Teren jest częściowo ogrodzony. Do parku prowadzą głównie trzy wejścia – bezpośrednie, historyczne od strony ul. Dworcowej, drugie od strony ul. Piotrkowskiej i trzecie od strony ul. Spacerowej. Nadal funkcjonuje droga dojazdowa do dworu o nawierzchni brukowej. Wewnętrzny historyczny układ komunikacyjny choć zatarty jest nadal czytelny. Teren parku przecinają przedepty.

Na terenie obiektu brak wyposażenia (ławek, koszy na śmieci).

Szata roślinna jest różnorodna. Najwięcej udziału gatunkowego ma grab pospolity, jesion wyniosły, klon pospolity, jesion wyniosły, dąb szypułkowy, robinia akacjowa i olsza czarna. Brak nasadzeń krzewów ozdobnych.

Drzewostan parkowy wchodzi w fazę senilną, w związku z czym poszczególne egzemplarze zaczynają zamierać i wypadać. Na teren parku wprowadzono nowe nasadzenia, w wielu miejscach przypadkowe, nie stanowiące kontynuacji historycznych układów zieleni.

4. Opis stanu projektowanego

Zamierzeniem inwestora jest rewaloryzacja zabytkowego parku w Moszczenicy. Przewidziany zakres prac wyszczególniony w pkt-cie 1.1. niniejszego projektu rewaloryzacji parku nie jest sprzeczny z założeniami podanymi w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz z wytycznymi miejscowego Konserwatora Zabytków. Lokalizację poszczególnych elementów zagospodarowania działek, odległości od granic oraz sposób zagospodarowania , przedstawia rysunek nr Z01 w skali 1:500 – „Projekt zagospodarowania terenu".

Zaproponowany zakres prac ma na celu przywrócenie walorów historycznych, krajobrazowych, przyrodniczych i użytkowych terenu.

Za podstawę do projektu zagospodarowania przyjęto wnioski pochodzące z analizy historycznej kompozycji oraz ze wstępnej analizy drzewostanu.

Głównym założeniem do projektu jest nawiązanie do stylu parków z początku XX w. oraz ujednolicenie sposobu zagospodarowania parku, jako ogólnodostępnego terenu zieleni służącego mieszkańcom gminy do wypoczynku, edukacji i rekreacji.

Bilans terenu

4.1. Powierzchnie utwardzone

Istniejący układ komunikacji wewnętrznej :

- ciąg pieszo-jezdny o nawierzchni brukowej	562m2
- ciągi piesze o nawierzchni naturalnej (żwirowa i ziemna)	1993,1m2
Istniejący układ wodny	26590m2
Obiekty projektowane:	
- ciąg pieszo-jezdny o nawierzchni brukowej	562m2

- ciągi piesze o nawierzchni żwirowej po przebudowie 5330,0m2

Powierzchnia biologicznie czynna 64270m2

5. Warunki obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji

5.1. Projektowane uzbrojenie terenu

a) Zaopatrzenie w wodę – nie dotyczy
b) Odprowadzenie nieczystości ciekłych – nie dotyczy
c) Zabezpieczenie potrzeb związanych z niezbędną ilością energii elektrycznej – z sieci elektroenergetycznej poprzez projektowane przyłącze, na warunkach określonych przez dysponenta sieci (wg odrębnego opracowania),
d) Zabezpieczenie w energię cieplną – nie dotyczy,
e) Sposób gospodarowania odpadami – odpady winny być gromadzone w przystosowanych do tego pojemnikach, a następnie przekazywane uprawnionym podmiotom do odzysku lub unieszkodliwiania,
f) Odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych - powierzchniowo po terenie w granicach własnej nieruchomości.

5.2. Ukształtowanie i odwodnienie terenu

W wyniku realizacji zamierzonej inwestycji rzędne terenu nie ulegną zmianie. Odwodnienie terenu – powierzchniowe na teren własnej nieruchomości.

5.3.Przez teren inwestycji przebiega rów melioracyjny. Zakres projektu nie koliduje z jego przebiegiem. W przypadku stwierdzenia w czasie wykonywania robót urządzeń melioracji wodnych nie występujących w ewidencji wód lub zmeliorowanych gruntów, Inwestor zobowiązany jest we własnym zakresie do zapewnienia prawidłowego odpływu wód oraz rozwiązania zaistniałej kolizji przedmiotowej inwestycji z tymi urządzeniami zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne.

5.4. Obsługa komunikacyjna

Obsługa komunikacyjna – bez zmian – istniejącym zjazdem z drogi gminnej (dz. nr ew. 631).

Na terenie opracowania nie przewidziano miejsc postojowych dla samochodów.

6. Warunki ochrony zdrowia ludzi, środowiska, przyrody, krajobrazu

6.1. Warunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z potrzeb ochrony środowiska o którym mowa w szczególności w art. 72 i 73 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr62, poz. 627 z późniejszymi zmianami): nie dotyczy.

6.2. Warunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z obowiązujących ustaleń planów ochrony ustanowionych dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków

krajobrazowych, a także innych form ochrony przyrody o których mowa w przepisach o ochronie przyrody: nie dotyczy.

7. Warunki ochrony dziedzictwa kulturowego zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Teren parku decyzją nr 691 z dnia 16 września 1967r. KL.IV-680/500/67 wpisany jest do rejestru zabytków. Granice ochrony konserwatorskiej ustalone zostały decyzją PSOZ -6530/7/96 z dnia 13.11.1996r.

8. Ustalenia dotyczące granic i sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, w tym terenów górniczych, narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych: nie dotyczy.

9. Obszar oddziaływania inwestycji

Obiekty zaprojektowano w sposób minimalizujący wpływ na środowisko obszaru inwestycji i otoczenia, zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami Prawa Budowlanego. Inwestycja będzie oddziaływała jedynie na obszar działek Inwestora.

Obszar oddziaływania obiektu określono na podstawie następujących przepisów prawa:

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 69 z późniejszymi zmianami)
- Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane z późniejszymi zmianami.

10. Opinia geotechniczna

Opinia geotechniczna w załączeniu – zał. Nr 1

11. Dostępność terenu dla osób niepełnosprawnych

Realizacja przedmiotowego zamierzenia inwestycyjnego nie powoduje ograniczeń w dostępie dla osób niepełnosprawnych.

P R O J E K T A N T

inż. Andrzej Wierzbowski
LOD/0124/PWOK/03
LOD/0709/ZOOA/07

Piotrków Tryb., 05.08.2018r.

OŚWIADCZENIE PROJEKTANTA

Zgodnie z art. 20 ust.4 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane z późniejszymi zmianami/ oświadczam, że:

Projekt budowlany zadania:

„Rewaloryzacja zabytkowego parku w Moszczenicy" przewidziany do realizacji na działce nr ew. dz. nr ewid. 854/1, 853/5 obręb 0018 Moszczenica jedn. ew. Moszczenica

wykonany dla:

Gminy Moszczenica
ul. Kosowska 1
97-310 Moszczenica

został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

PROJEKTANT
inż. Andrzej Wierzbowski
LOD/0124/PWOK/03
LOD/0709/ZOOA/07

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

I. NAZWA I ADRES OBIEKTU BUDOWLANEGO	:	**Rewaloryzacja zabytkowego parku w Moszczenicy** dz. nr ewid. 854/1, 853/5 obręb 0018 Moszczenica jedn. ew. Moszczenica
II. NAZWA INWESTORA ORAZ JEGO ADRES		**Gmina Moszczenica** **ul. Kosowska 1** **97-310 Moszczenica**
III. IMIĘ I NAZWISKO ORAZ ADRES PROJEKTANTA		inż. Andrzej Wierzbowski Usługi Projektowo - Budowlane ul. Szkolna 56 97-300 Piotrków Tryb.

sierpień 2018 r.

1. Zakres robót:

Projekt obejmuje wykonanie robót ogólnobudowlanych związanych z rewaloryzacją zabytkowego parku w Moszczenicy.

Przewiduje się wykonanie następujących robót budowlanych:

1.2. Zakres całego zamierzenia inwestycyjnego:

Budynki i budowle:

- budowa wewnętrznego układu komunikacyjnego – likwidacja przedeptów, poprowadzenie ścieżek o nawierzchni naturalnej charakterystycznych dla parków krajobrazowych, remont nawierzchni z bruku kamiennego, budowa mostka (kładka dla pieszych).

Mała architektura

- zakup i montaż urządzenia napowietrzającego wodę w stawie,
- zakup, ustawienie i montaż: ławek, koszy na śmieci, tablic informacyjnych,

Branża zieleń

- gospodarka istniejącym drzewostanem,
- nasadzenia drzew i krzewów ,
- nasadzenia trwałej roślinności zielnej (runo parkowe),
- renowacja trawników.

Branża sanitarna

Renowacja istniejącego układu wodnego polegająca na :

- odbudowie istniejącego rowu odwodnieniowego,
- budowie nowego przepustu,
- wykonaniu prac konserwacyjnych na stawie zgodnie

1) wykoszeniu całości skarp zbiornika,

3) profilowanie skarp zbiornika w miejscu ich rozmycia,

4) odmulenie zbiornika z brzegu na długości ca 10 mb

6) darniowanie rowu pasem 1 m na skarpach powyżej obsiew mieszanka traw ,

7) obsiew profilowanych skarp mieszanką traw łąkowych lub gazonowych

7) różne roboty (czyszczenie istniejących budowli, lokalne umocnienia z faszyny i darniny, prace porządkowe) ,

Branża elektryczna

Zakres opracowania obejmuje:

1) budowę oświetlenie parku, polegającą na budowie nowego oświetlenia na słupach h=4,5m zasilanych kablem ziemnym,

3) budowę monitoringu.

2. Wskazanie istniejących obiektów budowlanych:

Na terenie objętym inwestycją – znajdują się następujące obiekty budowlane: układ wodny –staw z rowami melioracyjnymi, utwardzone i nieutwardzone ciągi komunikacyjne .

3. Wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi:

W obrębie planowanych prac budowlano – montażowych może wystąpić kolizja z elementami infrastruktury technicznej takimi jak:

- sieć wodociągowa
- sieć telekomunikacyjna

Zaleca się aby roboty ziemne w miejscu możliwej kolizji wykonywane były ręcznie przy zachowani dużej ostrożności. W przypadku wystąpienia kolizji z elementami infrastruktury technicznej należy zabezpieczyć je przy użyciu rur lub koryt osłonowych.

4. Informacja dotycząca przewidywanych zagrożeń podczas realizacji robót budowlanych:

Realizując przedmiotową inwestycję należy zachować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu remontowych robót budowlanych oraz przy obsłudze i konserwacji budowlanego sprzętu zmechanizowanego i pomocniczego oraz przy składowaniu materiałów budowlanych na placu budowy uwzględniając specyfikę rozwiązania obiektu wg obowiązujących przepisów szczegółowych z tym zakresie. W procesie budowy należy wyeliminować możliwe zagrożenia na budowie takie jak:

- możliwość uszkodzeń i urazów przy robotach, montażowych, wykończeniowych,
- możliwość upadku z wysokości,
- porażenie prądem,
- okaleczenia i urazy od maszyn, urządzeń i narzędzi,
- zaprószenie oczu przy pielęgnacji drzew, robotach drogowych.

Roboty budowlane należy wykonywać w sposób bezpieczny, zgodnie zobowiązującymi przepisami budowlanymi i BHP pod kierunkiem osoby uprawnionej.

5. Informacja o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji

robót szczególnie niebezpiecznych:

W celu wyeliminowania zagrożeń występujących z tytułu nieprzestrzegania przepisów BHP zalecane jest zlecenie robót firmom specjalistycznym, zatrudniających przeszkolonych w zakresie bhp pracowników. Instruktaż powinien obejmować:

- określenie zasad postępowania w przypadku zagrożenia,
- konieczność stosowania przez wykonawców środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożenia,
- zasady nadzoru nad pracami niebezpiecznymi przez wyznaczenie w tym celu osób posiadających niezbędne przygotowanie zawodowe i przeszkolenia bhp - dotyczy to szczególnie obsługi maszyn i urządzeń o napędzie elektrycznym jak betoniarka, piła tarczowa lub inna piła elektryczna, wiertarka, spawarka, obsługa palnika i spalinowym.

Należy poinformować osoby zatrudnione na budowie m.in. o możliwych zagrożeniach i zasadach postępowania w przypadku takiego zagrożenia oraz o konieczności stosowania środków ochrony indywidualnej.

6. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń

W celu eliminacji zagrożenia i zapewnienia właściwych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy należy spełnić następujące warunki:

Opracować projekt organizacji robót, który należy dostosować do rodzaju, wielkości, złożoności inwestycji/budowy. W projekcie organizacji robót należy określić bezpieczny sposób prowadzenia robót. Roboty budowlane należy prowadzić zgodnie z projektem organizacji robót. Jeżeli na budowie roboty budowlane będą wykonywane jednocześnie przez pracowników różnych pracodawców, należy wyznaczyć koordynatora do spraw BHP.

Projekt organizacji robót winien zawierać projekt zagospodarowania placu budowy. W projekcie zagospodarowania placu budowy należy przewidzieć wydzielenie i oznakowanie miejsc prowadzenia robót budowlanych w taki sposób aby zabezpieczyć go przed dostępem osób niepowołanych. W ramach organizacji placu budowy należy wskazać miejsca przechowywania materiałów budowlanych w taki sposób, aby korzystanie z materiałów oraz ich transport w miejsce wbudowania był bezpieczny.

Wybrane środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom:

- Teren budowy lub robót należy ogrodzić albo w inny sposób uniemożliwić wejście osobom nieupoważnionym. Jeżeli ogrodzenie terenu budowy lub robót nie jest możliwe, należy oznakować granice terenu za pomocą tablic ostrzegawczych, a w razie potrzeby zapewnić stały nadzór. Ogrodzenie terenu budowy wykonuje się w taki sposób, aby nie stwarzało zagrożenia

dla ludzi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1,5m,

- Dla pojazdów używanych w trakcie wykonywania robót budowlanych należy wyznaczyć miejsca postojowe na terenie budowy,
- Strefę niebezpieczną należy ogrodzić i oznakować w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym,
- Na terenie budowy należy wyznaczyć, utwardzić i odwodnić miejsca do składowania materiałów i wyrobów,
- Maszyny i inne urządzenia techniczne oraz narzędzia zmechanizowane powinny być montowane, eksploatowane i obsługiwane zgodnie z instrukcją producenta,
- Pracownicy wykonujący roboty na placu budowy powinni zostać poddani instruktażowi stanowiskowemu,
- Pracownicy powinni posiadać aktualne orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku. Pracownicy pracujący na wysokości muszą mieć aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na wysokości,
- Kierownik budowy / kierownicy robót powinni posiadać uprawnienia do sprawowania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
- Operatorzy maszyn i urządzeń powinni posiadać wymagane uprawnienia kwalifikacyjne,
- Pracodawca powinien dostarczyć pracownikom odzież i obuwie robocze. Pracownicy powinni używać dostarczoną przez pracodawcę odzież i obuwie robocze. Pracownicy powinni zostać wyposażeni i stosować środki ochrony indywidualnej,
- Pracodawca powinien zapewnić pomieszczenia higieniczno-sanitarne,
- Drogi, przejścia i miejsca niebezpieczne należy właściwie oświetlić,
- Stanowiska i procesy pracy należy zabezpieczyć poprzez (szalunki, ścianki zabezpieczające wykopy, rusztowania, bariery, poręcze, siatki zabezpieczające, itp.) i oznakować strefy niebezpieczne. Należy przestrzegać stref ochronnych w rejonie pracy sprzętu i rusztowań. Stosować odpowiednie, atestowane środki techniczne i narzędzia do realizacji danego przedsięwzięcia,

Uwaga!

Kierownictwo budowy organizuje bezkolizyjny cykl realizacji kolejnych etapów robót, oraz ma zapewnić szybki i łatwy dostęp w razie wypadku lub awarii do placu budowy dla pogotowia ratunkowego, straży pożarnej i służb ratownictwa technicznego.

PROJEKTANT

inż. Andrzej Wierzbowski
LOD/0124/PWOK/03
LOD/0709/ZOOA/07

II. INFORMACJE DODATKOWE WYNIKAJĄCE Z FAKTU WPISANIA TERENU DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. POŁOŻENIE OBIEKTU

Gmina Moszczenica pod względem geograficznym leży na granicy dwóch jednostek - Równiny Piotrkowskiej i Wysoczyzny Bełchatowskiej, należących do makroregionu Niziny Południowomazowieckiej.

Miejscowość Moszczenica położona jest nad rzeką Moszczanką w odległości 10km na północ od Piotrkowa Trybunalskiego.

Park zlokalizowany jest w centralnej części miejcowości.

Granice terenu stanowią:

- od wschodu – droga, za którą znajduje się teren Gimnazjum Publiczne, Posterunek Policji, obiekty usługowe,

- od południa graniczy z terenami usługowo-handlowymi (dawna zabudowa folwarczna i pola uprawne)

- od zachodu do parku przylegają ogródki działkowe,

- od północy granicę wyznacza ul. Dworcowa.

2. ANALIZA HISTORYCZNA

2.1 RYS HISTORYCZNY

Pierwsza wzmianka o Moszczenicy pochodzi z 1392r.. Nazwa miejscowości została użyta w księdze ziemskiej sieradzkiej we wpisie mówiącym o wezwaniu biskupa włocławskiego Jana do złożenia przysięgi w sprawie granicznej między Moszczenicą a Gościmowicami.

W XV wieku Moszczenica należała do wywodzącego się ze szlachty pomorskiej rodu Kossowskich herbu Jelita. W 1497 roku nastąpił podział Moszczenicy pomiędzy dwu braci Jakuba i Mikołaja z Kosowa. W dniu 12 kwietnia 1499 roku w Krakowie król Jan Olbracht wydał dokument zezwalający na lokację, tj. przeniesienie już istniejących osad z prawa polskiego na prawa niemieckie, dla trzech dziedzicznych wsi Mikołaja Kossowskiego (Moszczenicy, Woli Moszczenicy i Kosowa). Zezwolenie króla nie zostało jednak zrealizowane. Już w 1518 roku (wg rejestru podatkowego) część Moszczenicy przechodzi w ręce rodu Lubiatowskich. W latach 1552-1553 wspomniany dział osady należy do Bartłomieja Lubiatowskiego, a Kosów i część Moszczenicy dzierży Baltazar Bykowski herbu Gryf z Byków pod Piotrkowem. Według „Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej" (księgi opisującej majątki kościelne w obrębie archidiecezji) Moszczenica to wieś szlachecka z pierwotnie drewnianym kościołem parafialnym p.w. Św. Krzyża istniejącym w początkach XV wieku. Prawdopodobnie w I poł. XVI wieku Moszczenica, Rękoraj, Białkowice, Baby, Kosów, Sierosław i Srocko przechodzą pod władanie rodu Małachowskich – wniesiona w posagu przez pierwszą żonę Mikołaja Małachowskiego – Elżbietę z Lubiatowskich. W 1621 roku powstaje, ufundowany przez wojewodę kaliskiego Ludwika Małachowskiego, nowy drewniany kościół pod dotychczasowym wezwaniem. W XVII wieku tereny położone w okolicach Piotrkowa Trybunalskiego pustoszy najazd szwedzki, liczne pożary i epidemia „czarnej śmierci" (przypuszczalnie dżumy). W 1687 roku większość okolicznych dóbr powraca w ręce Małachowskich na rzecz Stanisława Małachowskiego, po którym dziedziczy twórca potęgi rodu Jan Małachowski (1696-1762). W I poł. XVIII wieku już po śmierci Jana Machałowskiego, przedmiotowe tereny są miejscem konfliktów i kolejnych spustoszeń

– głównie podczas wojny północnej, rekwizycji wojsk saskich, ruskich i polskich, wojny siedmioletniej i konfederacji barskiej. W 1769 roku w Moszczenicy spłonął drewniany kościół, a w jego miejsce, dzięki fundatorowi Stanisławowi Małachowskiemu herbu Nałęcz (1736-1809), wzniesiono nowy murowany, pod tym samym wezwaniem. Po II rozbiorze Polski Moszczenica znalazła się w zaborze pruskim, a po utworzeniu, w 1815 roku Królestwa Polskiego, będąc ciągle własnością Małachowskich, weszła w skład województwa kaliskiego, obwodu i powiatu piotrkowskiego. Taida Rzewuska po śmierci ojca Ludwika Małachowskiego w 1856 roku, sprzedała dobra moszczenickie hrabiemu Janowi Adamowi Ostroróg Sadowskiemu herbu Nałęcz. W tym okresie funkcjonowały tu, obok podstawowej dziedziny działalności jakim było rolnictwo, różne zakłady produkcyjne, usługowe i handlowe oraz szczególnie duża liczba fabryk przerabiających płody rolne takich jak: gorzelnia, browar piwny, smolarnia, młyny wodne i wiatraki. Dobrze rozwijały się różne rodzaje rzemiosła, postaci: bednarze, cieśle, kołodzieje, kowale, krawcy, młynarze, stelmachowie, stolarze, strycharze, szewcy, tkacze. Pierwsza prywatna szkoła (tylko dla dziewczynek) powstała około 1855 roku w dworze majątku moszczenickiego i funkcjonowała do czasów powstania styczniowego. Wraz z końcem powstania styczniowego, Rosjanie odbierają ziemie podarowane moszczenickiej parafii przez hrabiego i obdarowują nią żołnierzy rosyjskich, którzy wkrótce sprzedają ziemię miejscowej ludności. W 1869 r. Moszczenica została włączona w skład nowej gminy Bogusławice.

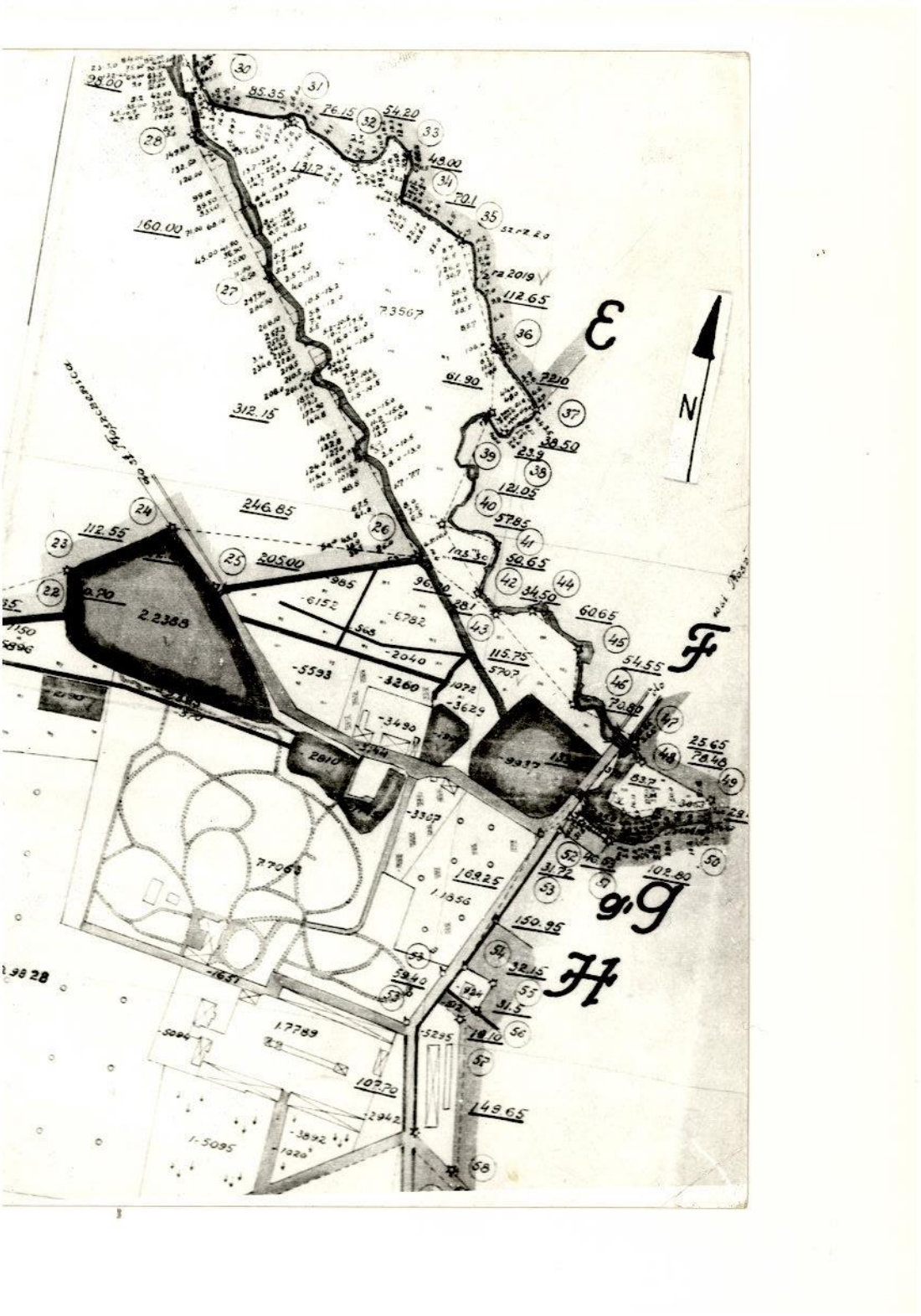
W 1868 r. zmarł dotychczasowy właściciel dóbr moszczenickich Jan Adam Ostroróg-Sadowski. Po jego śmierci nastąpił krótki okres, w którym tereny moszczenickie wielokrotnie zmieniały właściciela. Kolejnym właścicielem został Piotr Ostroróg-Sadowski, który w 1880 r. szybko sprzedał Moszczenicę hrabiemu Leopoldowi Wilskiemu – dobra moszczenickie zostały oddzielone od rękorajskich, pozostający nadal w ręku rodu Ostroróg-Sadowskich. Hrabia Wilski wziął pod zastaw nowo nabytego majątku kredyt, którego nie był w stanie spłacić. W związku z tym dobra moszczenickie zostały w 1894 r. wystawione na licytację, która się nie powiodła.

Dalszy przemysłowy rozwój Moszczenicy i okolic był możliwy dzięki odkupieniu w 1898 r. majątku Wilskich składającego się z folwarków: Moszczenica, Wola Moszczenicka, Pomyków i Kosów przez

pabianickiego przemysłowca Teodora Endera. W krótkim czasie Ender ożywił gospodarczo Moszczenicę przekształcając w osadę robotniczą.

Nowy właściciel Moszczenicy zamieszkał w pałacu otoczonym parkiem. Pałac najprawdopodobniej pochodzi z czasów kiedy Moszczenica była własnością rodu Małachowskich, a projektantem parku najprawdopodobniej był, choć potwierdzenia tego faktu nie ma, Karol Sparman – późniejszy kierownik Ogrodu Botanicznego w Warszawie.

Teodor Ender w krótkim czasie rozbudował folwark i domy mieszkalne dla pracowników folwarku. Wybudował również cegielnię parową. Jednak największym jego przedsięwzięciem był zakład włókienniczy „ Fabryka Bawełniana w Moszczenicy” dla której w roku 1923 założona została oddzielna księga hipoteczna.

Plan dóbr Moszczenica z pomiaru z 1931r., ks. 137, nr neg. 55,56 fot. Janusz Rój

(ze zbiorów archiwum Państwowego w Piotrowie Trybunalskim)

Moszczenica była własnością Enderów do zakończenia II wojny światowej. Przed końcem wojny ostatni właściciel Stefan Ender wraz z rodziną opuścił Polskę i udał się prawdopodobnie do Austrii.

Majątek na podstawie dekretu PKWN został upaństwowiony. Po wojnie pałac przystosowano dla potrzeb szkoły podstawowej, która funkcjonowała w nim do 1956r. Pomieszczenia pałacowe zostały w części przeznaczone na mieszkania dla nauczycieli a w drugiej części urządzono Szkołę Specjalną.

W latach 80-tych budynek nadal częściowo wykorzystywany był na cele mieszkalne.

Obecnie pałac, po pożarze w 2007r., jest w stanie ruiny, wyłączony z użytkowania, grozi zawaleniem. W grudniu 2016r. działkę nr ew. 854/2 wraz z budynkiem sprzedano prywatnemu właścicielowi.

3. ANALIZA HISTORYCZNEJ KOMPOZYCJI ZAŁOŻENIA

Zespół dworsko-folwarczny w Moszczenicy był a park nadal jest ważnym elementem kompozycyjnym całego układu przestrzennego miejscowości, zarówno ze względu na swoją wielkość, jak i charakterystyczne położenie w pobliżu zbiegu dróg.

Na układ ten składały się: historyczne rozplanowanie wsi wraz z rozłogami, zespół dworsko-folwarczny z jego zabudową mieszkalną, inwentarską i gospodarczą oraz układ komponowanej zieleni - park dworski, o którego randze świadczy także wpis do rejestru zabytków pod numerem 691 – nr dec. KL.IV-680/500/67.

Wartością podstawową założenia jest tu oczywiście dwór, stanowiący najważniejszy element układu kompozycyjnego. Orientowany fasadą w kierunku wschodnim dwór usytuowany jest w południowej części zabytkowego parku z XIX w.

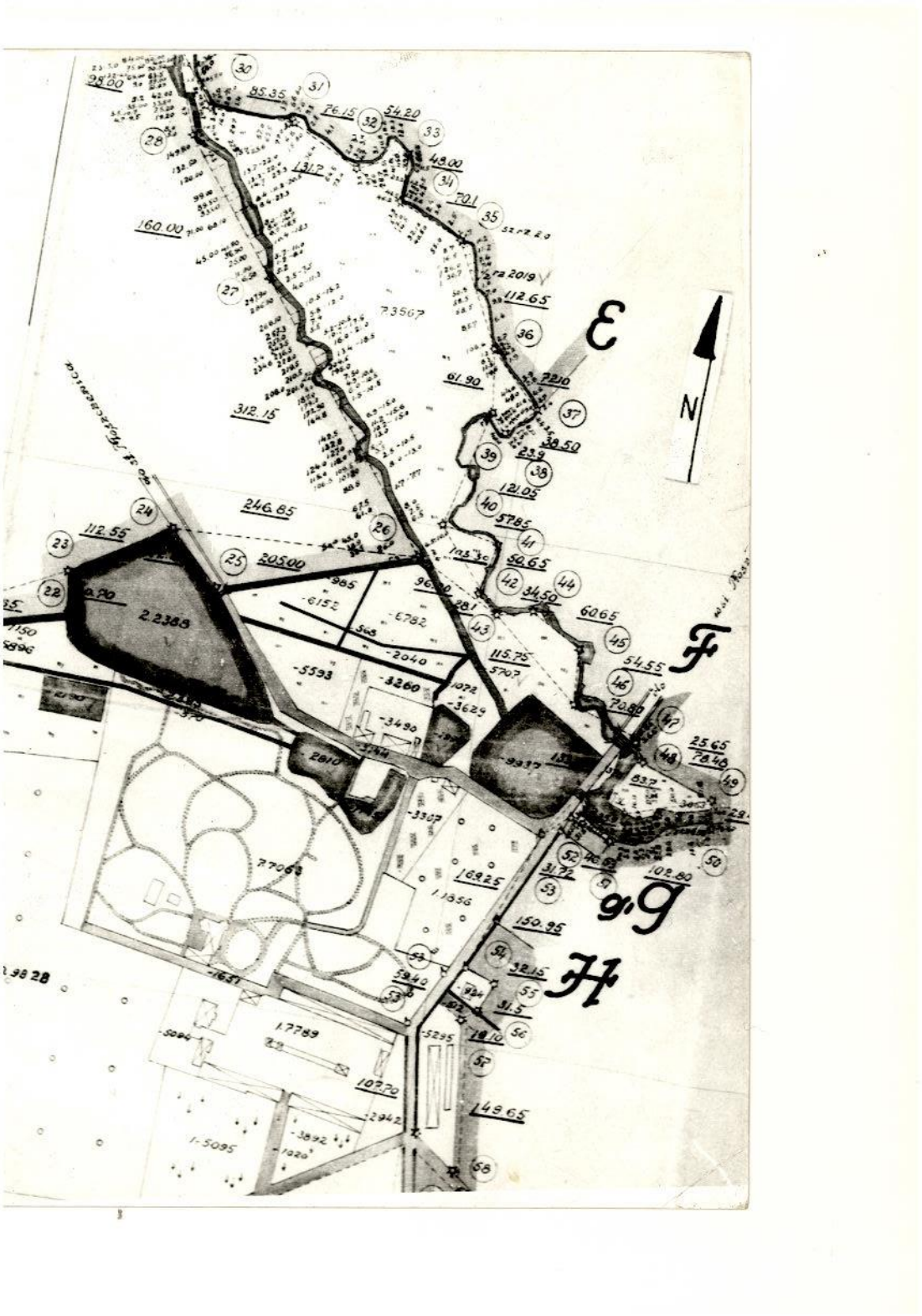
Dwór znajduje się na najwyżej położonej części parku. Frontowa elewacja budynku zwrócona jest na wschód. Przed frontem dworu znajdował się kolisty podjazd z gazonem w środku. Główny wjazd do dworu prowadził przez bramę i aleję grabową do podjazdu. Za zachodnią elewacją dworu znajdował się półkolisty plac zaakcentowany drzewami.

4. ANALIZA KOMPOZYCJI PRZESTRZENNEJ ZAŁOŻENIA

Analizę kompozycji przestrzennej wykonano głównie na podstawie historycznych planów katastralnych , przedstawiających plany dóbr Moszczenica z 1865r. i 1931r..oraz Planu parku wykonanego na podstawie inwentaryzacji z 1949 r. i publikowanego w „Ogrodach Polskich" – Gerarda Ciołka
Na podstawie pierworysu pomiarowego dóbr Moszczenica położonych w Guberni Warszawskiej powiecie piotrkowskim Jana hrabi Ostroróg Sadowskiego z 1865r. można stwierdzić, że przed budową obecnego dworu t.j. przed rokiem 1877 na obszarze dzisiejszego parku istniało założenie zieleni wokół dawnego dworku. Założenie to nie było założeniem naturalistycznym. Zarówno układ alei jak i zieleni mają charakter regularny.

Dwór zbudowano na najwyżej położonej, południowej części parku. Frontowa elewacja budynku zwrócona jest na wschód. Główny wjazd do dworu prowadził przez dzisiejszą aleję grabową do dworu. Za zachodnią elewacją dworu znajdował się prostokątny plac.

Drogi miały przebieg regularny i łączyły dwór z różnymi częściami parku. Kompozycję zamykał od północy układ trzech stawów połączonych kanałami.
Północno-wschodnia część terenu przedzielona drogą o kierunku północ-południe była użytkowana gospodarczo.. Na południe od warzywnika rozciągał się jeszcze pas parku z układem dróg powiązanych z dworem.

Plan dóbr Moszczenica z pomiaru z 1931r., ks. 137, nr neg. 55,56 fot. Janusz Rój

(ze zbiorów Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim)

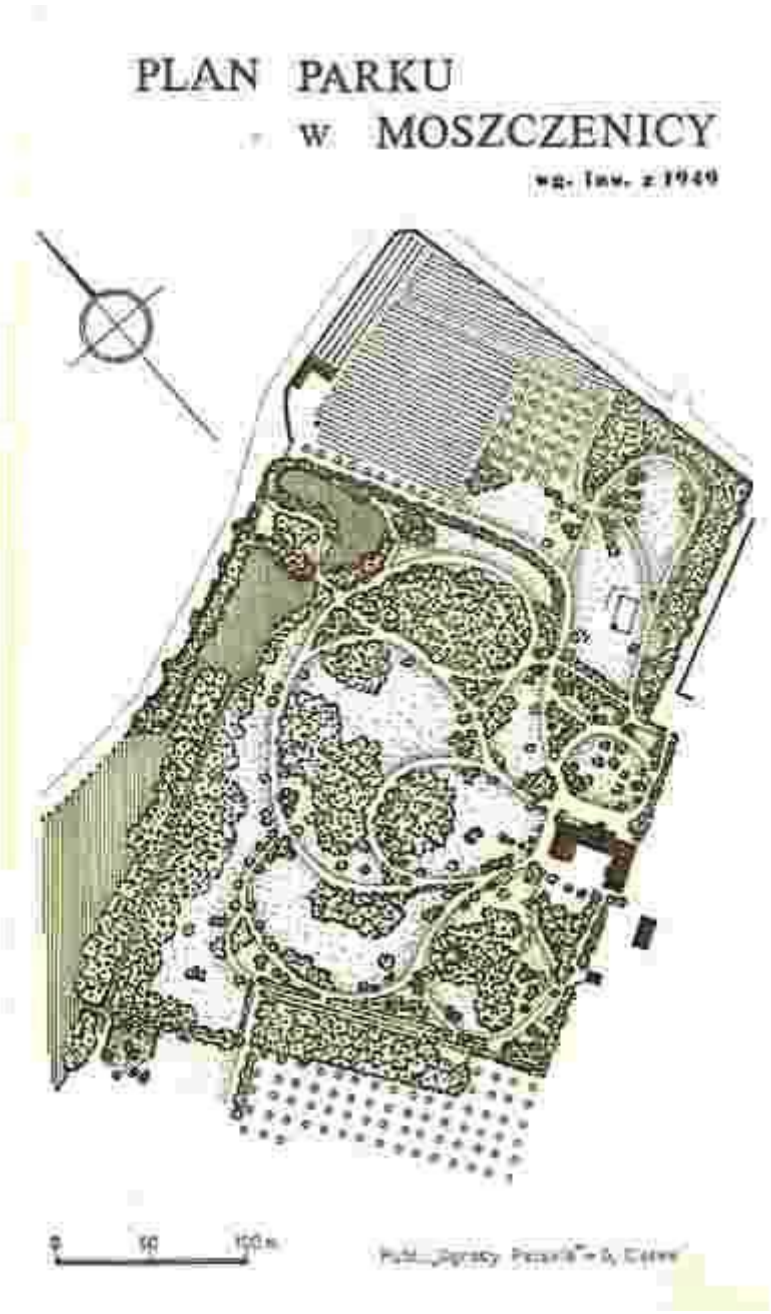
Wg planu dóbr z pomiaru z 1931r. dwór znajduje się na najwyżej położonej, południowej części parku. Frontowa elewacja budynku zwrócona jest na wschód. Przed frontem dworu znajdował się kolisty podjazd z gazonem w środku. Główny wjazd do dworu prowadził przez bramę i aleję grabową do podjazdu. Za zachodnią elewacją dworu znajdował się półkolisty plac zaakcentowany drzewami.

Z budynku i tarasu trawiastego przy szczytowej północnej elewacji rozciąga się kilka osi widokowych. Drogi miały przebieg nieregularny, kolisty i łączyły dwór z różnymi częściami parku. Kompozycję zamyka od północy układ trzech stawów połączonych kanałami. Na obrzeżach parku zamknięcie kompozycji stanowiły aleje grabowe.

Północno-wschodnia część terenu przedzielona drogą o kierunku północ-południe była użytkowana jako warzywnik i sad. Na tym terenie znajdował się domek ogrodnika. Na południe od warzywnika rozciągał się jeszcze pas parku z układem dróg powiązanych z dworem. Cały teren parku był ogrodzony murem pełnym z cegły.

Układ zieleni składał się z grup drzew i krzewów położonych na dużych trawnikach oraz drzew soliterowych. Stan zachował się do czasów powojennych.

Dzisiejszy układ parku to pozostałość kompozycji z końca XIXw.
Koncepcja rewaloryzacji oparta została na podstawie zachowanych planów archiwalnych (1931 - Archiwum Państwowe Piotrków Trybunalski , Plan dóbr Moszczenica z pomiaru z 1931r; 1949r.- Gerard Ciołek).
Plan parku wykonany na podstawie inwentaryzacji z 1949 r. i publikowany w „Ogrodach Polskich" – Gerarda Ciołka przedstawia dosyć czytelnie układ dawnych dróg i zagospodarowanie części użytkowej parku.

Plan parku w Moszczenicy wg inwentaryzacji z 1949r. Gerard Ciołek
Żródło: http://www.moszczenica.pl/index.php?id=34&lan=pl

Zabytkowy Park w Moszczenicy (wpisany do rejestru zabytków pod numerem 691 decyzją nr KL.IV -680/500/67 i nr PSOZ-6530/7/96) o powierzchni 9,06ha aktualnie jest typowym parkiem krajobrazowym.

5. ANALIZA PRZEKSZTAŁCEŃ HISTORYCZNEGO UKŁADU

Historyczna reprezentacyjna droga dojazdowa do dworu, podkreślona szpalerem grabowym, wiodła od strony północnej (od dzisiejszej ul. Dworcowej), zakręcając łukiem w kierunku zachodnim. Obecnie używana droga dojazdowa do dworu i folwarku to dawna droga gospodarcza biegnąca od dzisiejszej ulicy Piotrkowskiej pomiędzy parkiem a folwarkiem, wzdłuż północnej granicy zabudowań tego ostatniego i południowej granicy parku, podkreślonej murowanym ogrodzeniem z nie tynkowanej cegły.

W okresie powojennym ogrodzenie zostało rozebrane, a park udostępniono okolicznym mieszkańcom. Drzewostan na terenie parku jest bardzo zróżnicowany pod względem gatunku, wieku i zdrowotności. Najstarsze drzewa - kasztanowce, klony, dęby, jesiony, sosny, graby – szacowane są na około 140 lat.

Teren parku jest obecnie częściowo ogrodzony. Prowadzi do niego szereg wejść usytuowanych w różnych punktach parku. Układ starych dróg został prawie całkowicie zatarty i zastąpiony całą masą przedeptanych skrótów komunikacyjnych. Dobrze czytelne pozostały jedynie aleje grabowe o nawierzchni ziemnej oraz droga pieszo-jezdna biegnąca wzdłuż wschodniej granic parku. Droga ta ma nawierzchnię brukową. Przez środek parku w latach osiemdziesiątych poprowadzono nową drogę o nawierzchni ziemnej umocnionej, z krawężnikiem. Stanowi ona połączenie skrótowe dworu z terenem miejscowości położonej w rejonie stacji kolejowej.

We wschodniej części założenia w latach 1950-56 wybudowano nowy budynek szkolny i urządzono boiska. W latach 70 nastąpiła dalsza zabudowa części parkowej. Postawiono wtedy restaurację GS Samopomoc Chłopska, Dom Nauczyciela , posterunek MO. W latach 80-tych zbudowano wielobranżowy pawilon handlowy i magazyny.

Park w Moszczenicy jest typowym parkiem krajobrazowym. Wiek najstarszego drzewostanu można określić w przybliżeniu 120 - 140 lat.

Z dawnych komponowanych układów zachowały się fragmenty alei grabowych – dawnego dojazdu od szosy, aleja grabowa wzdłuż zachodniej i południowej granicy parku, poszczególne grupy i egzemplarze starodrzewia oraz dobrze zachowany układ wodny w północnej części parku.

Oprócz pięknych nasadzeń alejowych (graby) usytuowanych na obrzeżach terenu pozostały również nasadzenia grupowe lub soliterowe lip, dębów, jesionów, robinii, klonów pospolitych. Niestety nie stwierdzono obecności tak ciekawych gatunków drzew jak sosna wejmutka, iglicznia, modrzew japoński, klon srebrzysty czy jodła kaukaska.

Drzewostan przechodzi w fazę senilną. Obok drzew starych, związanych z początkiem istnienia parku rosną drzewa dosadzone w okresie późniejszym. Są to głównie młode nasadzenia jesionów posadzone spontanicznie w części północnej parku. Drzewa te w chwili obecnej na skutek zbyt dużego zagęszczenia i niekorzystnych warunków wodnych wydzielają się.

Dwór po ostatnim pożarze w 2007r. został wyłączony z użytkowania i pozostaje w stanie ruiny. Wewnętrzny historyczny układ komunikacyjny choć zatarty jest nadal czytelny. Na terenie parku funkcjonują liczne przedepty.

Budynek dworu, który był głównym elementem i dominantą przestrzenną założenia i któremu podporządkowane były poszczególne części ogrodu pozostaje w stanie ruiny od 2007r.
W grudniu 2016r. część nieruchomości z dworem wpisana do rejestru zabytków (dz. nr ew. 854/2) została sprzedana prywatnemu właścicielowi.